Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2024-2029

Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων
Η Πρόεδρος

9.4.2025

Κύριο Adrian-Dragoş Benea
Πρόεδρο
Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Θέμα: Γνωμοδότηση σχετικά με τις δυνατότητες απλούστευσης των ταμείων συνοχής (2024/2106(INI))

Κύριε Πρόεδρε,

Στο πλαίσιο της ως άνω διαδικασίας, η Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων ανέλαβε να υποβάλει γνωμοδότηση στην επιτροπή σας. Κατά τη συνεδρίασή της στις 21 Νοεμβρίου 2024, αποφάσισε να διαβιβάσει την παρούσα γνωμοδότηση υπό μορφή επιστολής.

Η Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων εξέτασε το ζήτημα κατά τη συνεδρίασή της στις 9 Απριλίου 2025. Κατά την εν λόγω συνεδρίαση, αποφάσισε να υποβάλει στην Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης, που είναι αρμόδια επί της ουσίας, τη γνωμοδότηση που παρατίθεται κατωτέρω.

Με εξαιρετική εκτίμηση,

Li Andersson

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι η πολιτική συνοχής διαδραματίζει καίριο ρόλο στη μείωση των κοινωνικών, εδαφικών και οικονομικών ανισοτήτων· λαμβάνοντας υπόψη ότι η πολιτική συνοχής, τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία και, ειδικότερα, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) αποτελούν ισχυρά εργαλεία συνοχής μεταξύ των κρατών μελών, των περιφερειών και των περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των αστικών και των αγροτικών περιοχών· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι διάφορες πολιτικές συνοχής έχουν τους δικούς τους ειδικούς σκοπούς και στόχους·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι η πολιτική συνοχής αποσκοπεί στην υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, του σχεδίου δράσης του και των πρωταρχικών στόχων για την απασχόληση, την κατάρτιση και την αντιμετώπιση της φτώχειας·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το ΕΚΤ+ στηρίζει, συμπληρώνει και ενισχύει τις πολιτικές των κρατών μελών προκειμένου να διασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες, ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, δίκαιες και υψηλής ποιότητας συνθήκες εργασίας, κοινωνική προστασία και ένταξη, με ιδιαίτερη έμφαση στην ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση, τη διά βίου μάθηση, τις επενδύσεις σε παιδιά και νέους και την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το ΕΚΤ+ είναι το μοναδικό ταμείο της ΕΕ που επικεντρώνεται πρωτίστως στις κοινωνικές πολιτικές και, επομένως, είναι μοναδικό καθεαυτό και εξαιρετικά αποτελεσματικό και απαραίτητο για την επίτευξη της κοινωνικής ένταξης, μαζί με τα άλλα προγράμματα της πολιτικής συνοχής·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι η πρόσβαση στα ταμεία συνοχής μπορεί να αποτελέσει δυσανάλογα μεγάλη επιβάρυνση για τους δικαιούχους, κάτι που ισχύει ιδίως για τους μικρούς οργανισμούς· λαμβάνοντας υπόψη ότι η απλούστευση των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στη μείωση αυτού του φόρτου·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, ως αποτέλεσμα των πρόσφατων κρίσεων και της περίπλοκης γεωπολιτικής κατάστασης στην ΕΕ, υπάρχει αυξανόμενη πίεση για την αναμόρφωση του προϋπολογισμού της Ένωσης υπό το πρίσμα των αυξανόμενων αναγκών σε δαπάνες και με σκοπό τη διαχείριση της κρίσης και την προώθηση νέων προτεραιοτήτων, όπως η ανταγωνιστικότητα και η ανάπτυξη της ΕΕ· λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική ασφάλιση διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην προώθηση της σταθερότητας και της συνολικής ασφάλειας της Ευρώπης και ότι, συνεπώς, είναι απαραίτητο να γίνουν επενδύσεις σε ποιοτικές θέσεις εργασίας, στην πρόληψη της ανεργίας των νέων, στην αξιοπρεπή, βιώσιμη και οικονομικά προσιτή στέγαση και στην εξάλειψη της αστεγίας και της φτώχειας, ιδίως της παιδικής φτώχειας· λαμβάνοντας υπόψη ότι η απλούστευση ενέχει τον κίνδυνο απώλειας εστίασης και στόχων της πολιτικής συνοχής και ότι αυτό θα πρέπει να αποφευχθεί·

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα ταμεία συνοχής έχουν χρησιμοποιηθεί πολλές φορές στο τρέχον πλαίσιό τους για την αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων κρίσεων, όπως η πανδημία COVID-19, ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και οι πρόσφατες φυσικές καταστροφές·

1. ζητεί μια ισχυρή και ενισχυμένη πολιτική συνοχής, που θα περιλαμβάνει ένα ξεχωριστό ΕΚΤ+, με σημαντικά αυξημένη δημόσια στήριξη για μέσα στα κράτη μέλη με στόχο την παροχή βοήθειας σε άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση και σε άτομα που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη βοήθειας στις κοινωνίες μας, την επένδυση σε ανθρώπους και δεξιότητες, τη συμβολή στον απεγκλωβισμό των ατόμων από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και την τόνωση των κοινωνικών επενδύσεων· επιμένει, ως εκ τούτου, για σημαντική αύξηση του προϋπολογισμού του ΕΚΤ+ στο χρηματοδοτικό κονδύλιο του ΕΚΤ+ για την περίοδο 2028-2034·

2. επιμένει ότι το ΕΚΤ+ πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί το βασικό και πρωταρχικό μέσο για τη στήριξη των κρατών μελών, των περιφερειών, των τοπικών κοινοτήτων και των πολιτών όσον αφορά την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της Ένωσης και την επιδίωξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης που δεν αφήνει κανέναν στο περιθώριο·

3. τονίζει ότι η πολιτική συνοχής πρέπει να ανταποκρίνεται, να συμβάλλει και να προσαρμόζεται στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων, όπως η ψηφιοποίηση και οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, και παράλληλα να αντιμετωπίζει κοινωνικές προκλήσεις, όπως το αυξανόμενο κόστος ζωής ενώ οι μισθοί δεν αυξάνονται με την ίδια ταχύτητα, να προωθεί την κοινωνική ανθεκτικότητα, να μειώνει τις ανισότητες και να προστατεύει τα άτομα που βρίσκονται στις πιο ευάλωτες καταστάσεις· επιμένει ότι το ΕΚΤ+ θα πρέπει να προωθεί τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις και την ανάπτυξη, εστιάζοντας στην κοινωνική και εδαφική συνοχή, και παράλληλα να στηρίζει τον διαρθρωτικό μετασχηματισμό σε ολόκληρη την ΕΕ και να ενισχύει τη σύγκλιση μεταξύ των κρατών μελών·

4. επιμένει ότι το ΕΚΤ+ πρέπει να συνεχίσει να ενισχύει την ανοδική κοινωνική σύγκλιση, ιδίως για τους απόρους, και να επενδύει στο ανθρώπινο κεφάλαιο, την απασχόληση, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την κοινωνική ένταξη, ενισχύοντας παράλληλα την επιχειρηματικότητα και την κοινωνική καινοτομία, και με τη στήριξη στις ΜΜΕ, επενδύοντας στα παιδιά, αντιμετωπίζοντας τη διττή οικολογική και ψηφιακή μετάβαση και τις δημογραφικές προκλήσεις και βοηθώντας τις περιοχές που πλήττονται από κρίσεις·

5. υπογραμμίζει τον ρόλο της πολιτικής συνοχής και του ΕΚΤ+ στη στήριξη των δεξιοτήτων και της κατάρτισης που μπορούν να διευκολύνουν την εύρεση εργασίας ή την επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων ενόψει της διττής οικολογικής και ψηφιακής μετάβασης· υπενθυμίζει ότι οι έγκαιρες επενδύσεις στην επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων που κινδυνεύουν να χάσουν τη δουλειά τους μπορούν να τους απομακρύνουν από τη φτώχεια·

6. επαναλαμβάνει ότι η πολιτική συνοχής υπάρχει για όσους την χρειάζονται περισσότερο, όπως τα παιδιά και οι γυναίκες που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, οι νέοι, οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με αναπηρία, οι φτωχοί εργαζόμενοι, οι άστεγοι και οι μετανάστες·

7. τονίζει ότι όλα τα έργα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής πρέπει να συμμορφώνονται πλήρως με την οδηγία (ΕΕ) 2022/2041 για επαρκείς κατώτατους μισθούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να διασφαλίζονται αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και να αποτρέπεται το μισθολογικό ντάμπινγκ·

8. ζητεί τη λήψη ειδικών μέτρων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής για τη διασφάλιση

των δικαιωμάτων των μετακινούμενων εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των διασυνοριακών και εποχιακών εργαζομένων, ώστε να διασφαλίζονται δίκαιες συνθήκες εργασίας, η κάλυψη κοινωνικής ασφάλισης και η προστασία από την εκμετάλλευση, ιδίως σε τομείς που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από προσωρινούς και διακινούμενους εργαζομένους·

9. επιμένει ότι η ανάπτυξη έργων των ταμείων συνοχής δεν πρέπει να συμβάλλει στον πολλαπλασιασμό της επισφαλούς απασχόλησης ή των άτυπων μορφών εργασίας που υπονομεύουν τα δικαιώματα των εργαζομένων και τη μακροπρόθεσμη εργασιακή ασφάλεια·

10. υπογραμμίζει τον καίριο ρόλο των φορέων της κοινωνικής οικονομίας στη δημιουργία θέσεων εργασίας και την κοινωνική ένταξη, ιδίως στις μειονεκτούσες περιφέρειες· σημειώνει ότι σχεδόν 14 εκατομμύρια άνθρωποι εργάζονται στην κοινωνική οικονομία και στον μη κερδοσκοπικό τομέα στην Ευρώπη, τομείς στους οποίους τα ταμεία συνοχής θα πρέπει να παρέχουν μεγαλύτερη στήριξη με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης· τονίζει ότι οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας συνεργάζονται στενά με τις τοπικές αρχές, γεγονός που διευκολύνει και απλουστεύει την υλοποίηση των έργων συνοχής και που διασφαλίζει ότι η χρηματοδότηση προωθείται με αποτελεσματικό τρόπο σε εκείνους που την έχουν περισσότερο ανάγκη·

11. υπενθυμίζει ότι το 2023 το 24,8 % των παιδιών στην ΕΕ βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού·ή αντιμετώπιζαν αυτόν τον κίνδυνο· επισημαίνει ότι το ποσοστό παιδικής φτώχειας αυξάνεται και πάλι και εκφράζει την ανησυχία του για την περαιτέρω επιδείνωσή του τα επόμενα χρόνια· υπενθυμίζει τον ρόλο του ΕΚΤ+ στη στήριξη της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά και της καταπολέμησης της παιδικής φτώχειας, καθώς και άλλων ταμείων συνοχής, και επισημαίνει, ως εκ τούτου, ότι οι συνέργειες και μια σημαντική αύξηση της χρηματοδότησης είναι υψίστης σημασίας·

12. τονίζει ότι έχει καταστεί σαφές ότι η εκτέλεση των ταμείων συνοχής, συμπεριλαμβανομένου του ΕΚΤ+, συχνά συνοδεύεται από περιττό διοικητικό φόρτο και περίπλοκους ή αναποτελεσματικούς κανόνες και καλεί, κατά συνέπεια, την Επιτροπή να αξιολογήσει κατά πόσον οι διαδικασίες υποβολής αιτήσεων θα μπορούσαν να καταστούν πιο προσβάσιμες·

13. προειδοποιεί ότι δεν θα πρέπει να χαθούν η εστίαση και οι στόχοι των πολιτικών συνοχής από την ενδεχόμενη απλούστευση των ταμείων συνοχής· υπογραμμίζει, στο πλαίσιο αυτό, ότι το ΕΚΤ+ είναι το μοναδικό ταμείο της ΕΕ που επικεντρώνεται πρωτίστως στις κοινωνικές πολιτικές και, επομένως, είναι μοναδικό καθεαυτό και εξαιρετικά αποτελεσματικό και απαραίτητο για την επίτευξη της κοινωνικής ένταξης· επισημαίνει ότι η αναθεώρηση των στόχων και της διακυβέρνησης της πολιτικής συνοχής πολύ συχνά μπορεί επίσης να προκαλέσει επιπλοκές και αβεβαιότητα για τους δικαιούχους·

14. επαναλαμβάνει ότι η πολιτική συνοχής είναι μια μακροπρόθεσμη και βιώσιμη επενδυτική πολιτική που συνδέεται άρρηκτα με την εφαρμογή των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και του σχεδίου δράσης του· κατά

συνέπεια, αντιτίθεται σε κάθε τάση επανασχεδιασμού της πολιτικής συνοχής ως «γενικής πολιτικής»·

15. υπενθυμίζει ότι η απλούστευση δεν πρέπει να υπονομεύει τις αρχές της χρηστής διοίκησης, της σύναψης δημόσιων συμβάσεων και του δημοσιονομικού ελέγχου, διασφαλίζοντας παράλληλα την επιβολή κοινωνικών αιρεσιμοτήτων και του κράτους δικαίου·

16. υποστηρίζει ότι μια ισχυρή πολιτική συνοχής που βασίζεται στην αρχή της αποτελεσματικής εταιρικής σχέσης και είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες και τις προκλήσεις κάθε περιφέρειας, παραμένει το καλύτερο μέσο για τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και τη συμβολή στην ανοδική οικονομική και κοινωνική σύγκλιση· υπενθυμίζει ότι οι περιφέρειες πρέπει να διατηρήσουν κεντρικό ρόλο προκειμένου να διασφαλιστεί ότι, μέσω ενός συστήματος πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, ο προγραμματισμός παραμένει κοντά στα εδάφη και τους ανθρώπους· επαναλαμβάνει, ως εκ τούτου, την ανάγκη να προβλεφθεί ότι τα κονδύλια της πολιτικής συνοχής διατίθενται σε μεγάλο βαθμό για την υλοποίηση περιφερειακών προγραμμάτων που καταρτίζονται από τις περιφέρειες και τα οποία ελέγχονται και διαχειρίζονται απευθείας από αυτές·

17. υποστηρίζει μια τοποκεντρική και ανθρωποκεντρική προσέγγιση της πολιτικής συνοχής, η οποία θα διασφαλίζει ότι η χρηματοδότηση για τη στήριξη της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης φθάνει αποτελεσματικά στις περιφέρειες και τις κοινότητες που χρειάζονται περισσότερο τη χρηματοδότηση· τονίζει τη σημασία των ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων (ΟΕΕ) και της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων περιοχών όσον αφορά την απασχόληση·

18. σημειώνει τις σημαντικές ανισότητες όσον αφορά την ψηφιακή συνδεσιμότητα, τις δεξιότητες ΤΠ, τις διοικητικές ικανότητες και τους διαθέσιμους πόρους στις περιφέρειες της ΕΕ· ζητεί να προωθηθεί η ψηφιακή μετάβαση και υπογραμμίζει ότι η απλούστευση των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων και η πρόσβαση στα ταμεία συνοχής θα ωφελήσει ιδιαίτερα τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες και θα διασφαλίσει την αποδοτικότερη χρήση των κονδυλίων·

19. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ), την παροχή πληροφοριών προς αυτούς και τη διαβούλευση με αυτούς στα στάδια σχεδιασμού, υλοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των ταμείων συνοχής·

20. υπογραμμίζει ότι οι τοπικές κοινότητες είναι οι άμεσοι δικαιούχοι της πολιτικής συνοχής και ότι αποτελεί προϋπόθεση η άμεση συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών φορέων στον σχεδιασμό της πολιτικής συνοχής·

21. τονίζει ότι είναι σημαντικό να διατηρηθούν οι αρχές της επιμερισμένης διαχείρισης, των σαφών στόχων και της θεματικής συγκέντρωσης και ότι το μεγαλύτερο μέρος του ταμείου πρέπει να δαπανάται όσο το δυνατόν πλησιέστερα σε αυτούς που το χρησιμοποιούν, σε στενή συνεργασία με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και οργανώσεις·

22. υπογραμμίζει ότι η πολιτική συνοχής πρέπει να διατηρήσει τον μακροπρόθεσμο χαρακτήρα της, με βάση τους στόχους που ορίζονται στα άρθρα 174 και 175 ΣΛΕΕ· εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι η πολιτική συνοχής της Ένωσης, μεταξύ άλλων όπως προβλέπεται από το ΕΚΤ+, χρησιμοποιείται συχνά ως εργαλείο για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, και υπογραμμίζει ότι η προσέγγιση αυτή απειλεί τους πιο μακροπρόθεσμους στόχους πολιτικής και επενδυτικούς στόχους της πολιτικής συνοχής, ενέχει δε τον κίνδυνο να μην μπορούν να προσεγγιστούν επαρκώς οι άνθρωποι για τους οποίους προορίζεται η πολιτική συνοχής·

23. επιμένει ότι η δημιουργία θέσεων εργασίας και η κοινωνική ένταξη πρέπει να παραμείνουν προτεραιότητα, διασφαλίζοντας ότι όλες οι περιφέρειες, ιδίως εκείνες που βρίσκονται αντιμέτωπες με μεταβάσεις, επωφελούνται από τις ευκαιρίες των ταμείων συνοχής·

24. καλεί την Επιτροπή να προστατεύσει τα κονδύλια του προϋπολογισμού της πολιτικής συνοχής, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τους κύριους στόχους και τους δικαιούχους της, και να προτείνει ένα χρηματοδοτικό αποθεματικό μέσο που θα επιτρέπει στην ΕΕ να αντιδρά γρήγορα και με ευέλικτο τρόπο σε κοινωνικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεις, συμπληρώνοντας το ΕΚΤ+ και άλλα ταμεία συνοχής, είτε με βάση την επιτυχία του μέσου «Στήριξη για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE)», είτε με τη μορφή συστήματος αντασφάλισης ανεργίας της ΕΕ, είτε με βάση το Ταμείο Αλληλεγγύης της ΕΕ, το οποίο έχει σχεδιαστεί για να κινητοποιείται για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από φυσικές καταστροφές, ιδίως εκείνες που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή, ή καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας· καλεί συνεπώς την Επιτροπή να διασφαλίσει την επαρκή χρηματοδότησή της, λαμβάνοντας υπόψη τους αυξημένους κινδύνους σε αυτούς τους τομείς·

25. ζητεί οι κανόνες που διέπουν την πολιτική συνοχής να επιτρέπουν τη διάθεση δημόσιων πόρων μόνο στους εργοδότες και τους οργανισμούς που σέβονται τα δικαιώματα των εργαζομένων και τους ισχύοντες κανόνες για τις συνθήκες εργασίας· ζητεί επίσης αποτελεσματικότερες κοινωνικές αιρεσιμότητες εντός των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ Ή ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙ ΤΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΡΙΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η συντάκτρια γνωμοδότησης δηλώνει, υπό την αποκλειστική της ευθύνη, ότι δεν έλαβε εισηγήσεις από οντότητα ή πρόσωπο που πρέπει να επισημανθεί στο παρόν παράρτημα δυνάμει του άρθρου 8 του παραρτήματος Ι του Κανονισμού.